

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในประเทศไทย ที่ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง และมีโรงเรียนต่างๆในสังกัดอยู่ทั่วประเทศนั้น ส่งผลทำให้โรงเรียนส่วนใหญ่มีวัฒนธรรมการบริหารในระบบราชการ เคยชินกับการบริหารงานจากส่วนกลาง หรือรอรับคำสั่งและแนวทางจากส่วนกลางเป็นหลัก ซึ่งรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาดังกล่าวพบว่ามีปัญหาหรือข้อบกพร่องอยู่หลายประการได้แก่ 1) มีการรวบอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง 2) ขาดเอกภาพในการบริหาร 3) ขาดประสิทธิภาพในระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา 4) ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) ขาดการพัฒนานโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 6) ขาดความเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อุทัย บุญประเสริฐ 2542 : 101-103) นอกจากนี้ การศึกษาวิจัยของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ยังพบว่าการจัดระบบบริหารงานในระดับโรงเรียนหรือสถานศึกษาของประเทศไทยยังมีปัญหาอุปสรรคอยู่มาก ถ้าจะพิจารณาจาก 1) ปัญหาการรวมอำนาจสู่ส่วนกลางสถานศึกษาทุกแห่งต้องขึ้นตรงต่อกรมหรือสำนักงานส่วนกลางซึ่งเป็นนิติบุคคล ไม่มีอำนาจในการบริหารตนเองทั้งด้านวิชาการงบประมาณ และบุคลากร 2) ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ทำหน้าที่เป็นเพียงตัวแทนของส่วนกลางเป็นผู้ประสานงานมากกว่าเป็นผู้บริหาร มีอำนาจในการตัดสินใจเพียงน้อยนิดเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรการบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่ ด้านกิจการนักเรียน ด้านการเงิน 3) ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับผู้บังคับบัญชามากกว่าผู้เรียน 4) ชุมชนและผู้ปกครองไม่มีบทบาทในการจัดการศึกษา 5) การเรียนไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 1-3)

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้เกิดแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เริ่มจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา เช่น มาตรา 40 กล่าวถึงการใช้คลื่นความถี่วิทยุเพื่อการศึกษา มาตรา 42 กล่าวถึงเสรีภาพของบุคคลในทางวิชาการ มาตรา 46 กล่าวถึงสิทธิของชุมชนและท้องถิ่นในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรา 53 กล่าวถึงการคุ้มครองเด็กสิทธิเด็กและเยาวชน มาตรา 55 กล่าวถึงการคุ้มครองสิทธิผู้พิการ มาตรา 69 กล่าวถึงหน้าที่ของบุคคลในการเข้ารับการศึกษาอบรม

มาตรา 80 กล่าวถึงการคุ้มครอง พัฒนา สงเคราะห์เด็ก สตรี คนชราและผู้ยากไร้ มาตรา 289 กล่าวถึง สิทธิในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและที่สำคัญคือ มาตรา 43 กล่าวถึง สิทธิของบุคคลในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 81 ที่กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติขึ้น จนกระทั่งนำไปสู่การมี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องเป็นหลัก และได้มีการระบุไว้ในหมวดที่ 5 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษา มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป ไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง นอกจากนี้ ในมาตรา 40 ยังกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ซึ่งรูปแบบการบริหารโรงเรียน ในลักษณะคณะกรรมการที่สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเป็นรูปแบบการบริหารที่ได้รับการกล่าวถึง และได้รับความสนใจจากหลายประเทศในโลกปัจจุบันนี้ คือ รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management หรือ SBM)

การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management หรือ SBM) เป็นกลยุทธ์ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเปลี่ยนอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจจากส่วนกลางไปยังแต่ละโรงเรียน โดยการให้คณะกรรมการโรงเรียน (School Council หรือ School Board) ซึ่งประกอบด้วยผู้ปกครอง ครู สมาชิกในชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ ศิษย์เก่า และผู้บริหารโรงเรียน (บางโรงเรียนมีตัวแทนนักเรียนเป็นกรรมการด้วย) ได้มีอำนาจในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคลากร และวิชาการ โดยให้เป็นไปตามความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน (อุทัย บุญประเสริฐ 2542 : ข-ค) ซึ่งหลักการสำคัญในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) มีดังนี้

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาจากกระทรวงและส่วนกลางไปยังสถานศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการศึกษา

2. หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา ทั้งครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า

และตัวแทนนักเรียน การที่บุคคลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และจะรับผิดชอบในการจัดการศึกษามากขึ้น

3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ในอดีตการจัดการศึกษาจะทำกันหลากหลาย บางแห่งก็ให้วัดหรือองค์กรในท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ต่อมา มีการรวมการจัดการศึกษาให้กระทรวงศึกษาธิการเพื่อให้เกิดเอกภาพและมาตรฐานทางการศึกษา แต่เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความเจริญต่าง ๆ รุดหน้าไปรวดเร็ว การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้าและไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชนอย่างแท้จริง จึงต้องคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและประชาชนได้จัดการศึกษาเองอีกครั้ง

4. หลักการบริหารตนเอง ในระบบการศึกษาทั่วไปมักจะกำหนดให้โรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติตามนโยบายของส่วนกลาง โรงเรียนมิได้มีอำนาจอย่างแท้จริง สำหรับการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น ไม่ได้ปฏิเสธเรื่องการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย แต่การทำงานให้บรรลุเป้าหมายนั้นทำได้หลายวิธี การที่ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ซึ่งอาจให้ดำเนินการได้หลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ของโรงเรียน ผลที่ได้น่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม ที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลางไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม

5. หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล ส่วนกลางมีหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน มีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบควบคุมคุณภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา เพื่อให้มีคุณภาพและมาตรฐาน เป็นไปตามกำหนด และเป็นไปตามนโยบายของชาติ

จากหลักการดังกล่าวทำให้เกิดความเชื่อมั่นว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน จะเป็นการบริหารงานที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากกว่ารูปแบบการจัดการศึกษาที่ผ่านมาและแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนี้ ได้ถูกนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนตามสารบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 40 ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 เป็นต้นมา ประกอบกับปี พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นปีแรกของแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) และเป็นปีแรกที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดให้มีการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายหลักสูตรใหม่นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ให้หน่วยงานบริหารในสังกัดทุกระดับกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการศึกษา (School - Based Management) อย่างเป็นทางการ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นหน่วยบริหารหนึ่งในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาในส่วนของโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 767 โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน 123 กลุ่ม สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 23 สปอ./ก. จึงได้กำหนดกรอบความคิดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ และการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ปี 2545 ขึ้น โดยให้หน่วยงานจัดการศึกษาทุกระดับ ต้องดำเนินการใน 3 ยุทธศาสตร์หลัก คือ 1) สร้างความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสทางการศึกษา 2) พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา 3) การบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนา (SBM) ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ (Good Governance หรือ GG) (วันชัย พงษา 2544 : 3) ในการกระจายอำนาจให้โรงเรียนเป็นฐานการพัฒนา (SBM) นั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชยึดหลักการ 1) กระจายอำนาจ โดยกระจายอำนาจการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปให้มากที่สุด เน้นโรงเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเด็ก 2) หลักการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตัดสินใจและการจัดการศึกษาเพื่อให้ร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น 3) หลักการบริหารตนเอง หน่วยงานกลางทางการศึกษา ทำหน้าที่เพียงกำหนดนโยบายและเป้าหมาย โดยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเองและมีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานหลากหลายวิธีตามความพร้อม และสถานการณ์ในการปฏิบัติตามนโยบาย 4) หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล หน่วยงานกลางทางการศึกษา ทำหน้าที่กำหนดนโยบายและควบคุมมาตรฐาน โดยมีองค์กรอิสระทำหน้าที่ตรวจสอบคุณภาพการบริหารและจัดการให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นไปตามนโยบายของชาติ ส่วนโรงเรียนเป็นฐานในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดดัชนีชี้วัดความสำเร็จของยุทธศาสตร์นี้คือ โรงเรียนมีการจัดทำธรรมนูญโรงเรียนและแผนยุทธศาสตร์ มีการบริหารจัดการใน 6 งานบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมีการบริหารจัดการเป็นระบบครบวงจร มีการบริหารจัดการ โดยการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษาและชุมชน และโรงเรียนผ่านเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน

จากสารบัญญัตินิพนธ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แนวนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกรอบความคิดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ปี 2545 ของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช แสดงให้เห็นว่าแนวทางการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) ได้เริ่มเข้าสู่โรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช มาตั้งแต่ปี

พ.ศ.2542 และต่อมาเมื่อวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2545 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศจำนวน 175 เขต เพื่อรองรับการกระจายอำนาจจากกระทรวงลงไปยังเขตพื้นที่และโรงเรียน โดยจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งออกเป็น 4 เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งการประกาศเขตพื้นที่การศึกษารั้งนี้ก็เพื่อเตรียมความพร้อม รองรับการบริหารจัดการ การศึกษาตามแนวทางปฏิรูปที่จะเริ่มเต็มรูปแบบในปีการศึกษา 2546 ดังนั้น ผู้วิจัยคิดว่าโรงเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงน่าจะมีความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียน เป็นฐาน (School - Based Management) ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่เดียวกัน จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา คนหนึ่งและปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช สังกัดเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีความสนใจที่จะศึกษาความพร้อมในการบริหาร โดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management) ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่ง ประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอทุ่งสง อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอบางขัน อำเภอนาบอน อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง อำเภอฉำพระนคร และกิ่งอำเภอช้างกลาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ประถมศึกษาและโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
4. เพื่อเปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

สมมุติฐานการวิจัย

1. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษามีความแตกต่างกัน
2. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความแตกต่างกัน
3. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 210 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 136 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากตารางกำหนดขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (มลิวัลย์ สมศักดิ์ 2543 : 91-92 ; อ้างอิงมาจาก Krejcie and Morgan 1970 : 608)
- 3 ตัวแปร ตัวแปรที่ศึกษามีดังนี้
 - 3.1 ตัวแปรอิสระ มีดังนี้
 - 3.1.1 ประเภทของโรงเรียน แบ่งเป็น 2ประเภทคือ
 - 3.1.1.1 โรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา
 - 3.1.1.2 โรงเรียนประถมศึกษา
 - 3.1.2 ขนาดของโรงเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขนาด คือ
 - 3.1.2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
 - 3.1.2.2 โรงเรียนขนาดกลาง
 - 3.1.2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่
 - 3.1.3 สถานภาพ
 - 3.1.3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา
 - 3.1.3.1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 3.1.3.3 ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 ตัวแปรตาม คือ ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาเขตที่ 2 โดยแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ คือ ความรู้ความเข้าใจในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน และการเตรียมการบริหารในภารกิจโรงเรียน ตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารโรงเรียน ประธานกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน และการเตรียมการบริหารโรงเรียนตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในภารกิจของโรงเรียน

1.1 การรับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การที่ผู้บริหารโรงเรียน ประธานกรรมการสถานศึกษา ครูผู้สอน ได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความเป็นมา 2) เหตุผลและความจำเป็น 3) ความหมาย 4) แนวคิดพื้นฐาน 5) หลักการ 6) รูปแบบ 7) ปัจจัยที่เอื้อ 8) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

1.2 การเตรียมการบริหารตามหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หมายถึง การที่โรงเรียนได้เตรียมการบริหารตามหลักการต่อไปนี้

1.2.1 หลักการกระจายอำนาจ โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา และให้คณะกรรมการสถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไปของโรงเรียน

1.2.2 หลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนมีคณะกรรมการสถานศึกษา ที่มีองค์ประกอบมาจาก ครู ผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชน ตัวแทนศิษย์เก่า และตัวแทนนักเรียน และคณะกรรมการได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ในเรื่องต่อไปนี้

- กำหนดนโยบายและแผนแม่บทในการพัฒนาโรงเรียน
- ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปี
- ให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานบริหารทั่วไป
- รับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานของโรงเรียน ภาคเรียนละ หนึ่งครั้ง

- ประสานกับองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน และเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อการพัฒนาโรงเรียน

- แต่งตั้งที่ปรึกษา หรืออนุกรรมการเพื่อดำเนินงาน ตามที่คณะกรรมการสถานศึกษามอบหมาย

1.2.3 หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน โรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา

1.2.4 หลักการบริหารตนเอง คณะกรรมการสถานศึกษาได้ทำหน้าที่กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนกิจการของโรงเรียนในด้านวิชาการ การเงิน บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป รวมถึงการจัดทำสารของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

1.2.5 หลักการตรวจสอบและถ่วงดุล โรงเรียนได้จัดทำรายงานประเมินตนเอง และได้รายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด แล้วประกาศให้สาธารณชนได้รับทราบ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่ง หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และรวมถึงผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่รับผิดชอบบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

3. ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษา พ.ศ.2543 ของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

4. ครูผู้สอน หมายถึง ครูผู้สอนที่เป็นตัวแทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

5. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่สอนระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบว่าความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช ว่าอยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง หรือสูง

2. ทำให้ทราบว่า ความพร้อมในการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนประถมศึกษาขยายโอกาสในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความแตกต่างกันหรือไม่

3. ทำให้ทราบว่าความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาที่มีขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราชมีความแตกต่างกันหรือไม่

4. ทำให้ทราบว่าความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหาร ครูผู้สอนและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความแตกต่างกันหรือไม่

5. ผลการวิจัยที่ได้ สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 จังหวัดนครศรีธรรมราชต่อไป